ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)
z 2. mája 2006 *

Vo veci C-341/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článkov 68 ES a 234 ES, podaný rozhodnutím Supreme Court (Írsko) z 27. júla 2004 a doručený Súdnemu dvoru 9. augusta 2004, ktorý súvisí s konaním:

Eurofood IFSC Ltd,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann (spravodajca), C. W. A. Timmermans, A. Rosas a J. Malenovský, sudcovia J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, J. Klučka, U. Lõhmus a E. Levits,

* Jazyk konania: angličtina.

generálny advokát: F. G. Jacobs,
tajomník: K. Sztranc, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 12. júla 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pán Bondi, v zastúpení: G. Moss, QC, a B. Shipsey, SC, J. Gleeson, G. Clohessy a E. Barrington, barristers-at-law, ako aj B. O'Neil, D. Smith a C. Mallon, solicitors,

— Bank of America NA, v zastúpení: M. M. Collins a L. McCann, SC, ako aj B. Kennedy, barrister-at-law, a W. Day, solicitor,

— pán Farrell, Official Liquidator, v zastúpení: M. G. Collins, SC, a D. Murphy, barrister-at-law, ako aj T. O'Grady, solicitor,

— Director of Corporate Enforcement, v zastúpení: A. Keating, principal solicitor, a C. Costello, barrister-at-law,

— Certificate/Note holders, v zastúpení: D. Baxter, solicitor, D. McDonald, SC, a J. Breslin, barrister-at-law,

— Írsko, v zastúpení: D. O'Hagan, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci D. Barniville, barrister-at-law,

— česká vláda, v zastúpení: T. Boček, splnomocnený zástupca,

— nemecká vláda, v zastúpení: W.-D. Plessing, splnomocnený zástupca,

— francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues a J-C. Niollet, ako aj A. Bodard-Hermant, splnomocnení zástupcovia,

— talianska vláda, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci O. Fiumara a M. Massella Ducci Teri, splnomocnení zástupcovia,

— maďarská vláda, v zastúpení: P. Gottfried, splnomocnený zástupca,

— rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer, splnomocnená zástupkyňa,

— fínska vláda, v zastúpení: T. Pynnä a A. Guimaraes-Purokoski, splnomocnené zástupkyne,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: C. O'Reilly a A.-M. Rouchaud-Joët, splnomocnené zástupkyne,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 27. septembra 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191, ďalej len „nariadenie").

2 Tento návrh bol podaný v rámci konkurzného konania týkajúceho sa spoločnosti Eurofood IFSC Ltd založenej podľa írskeho práva (ďalej len „Eurofood").

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Nariadenie sa podľa znenia svojho článku 1 ods. 1 uplatňuje „na kolektívne konkurzné konania [založené na úpadku dlžníka — *neoficiálny preklad*], pri ktorých ide o čiastočné alebo úplné zbavenie majetku dlžníka [čiastočné alebo úplné zbavenie dlžníka dispozičných práv k majetku — *neoficiálny preklad*] a vymenovanie likvidátora".

4 Podľa článku 2 nariadenia s nadpisom „Definície pojmov":

„Na účely tohto nariadenia:

„a) ‚konkurzné konania' znamená kolektívne konania uvedené v článku 1 ods. 1. Zoznam týchto konaní je uvedený v prílohe A;

b) ‚likvidátor' znamená akúkoľvek osobu alebo orgán, ktorého funkciou je spravovať a likvidovať majetok, ktorého bol dlžník zbavený, alebo dohliadať na spravovanie jeho záležitostí. Zoznam týchto osôb a orgánov je uvedený v prílohe C;

...

e) ‚rozsudok' v spojitosti so začatím konkurzného konania alebo vymenovaním likvidátora okrem iného znamená aj rozhodnutie akéhokoľvek splnomocneného súdu o začatí takéhoto konania alebo vymenovaní likvidátora;

f) ‚čas začatia konania' znamená čas, kedy súdne rozhodnutie o začatí konania nadobudne účinnosť bez ohľadu na to, či ide o konečné rozhodnutie, alebo nie;

..."

5 Príloha A nariadenia týkajúca sa konkurzných konaní uvedených v jeho článku 2 písm. a) uvádza pri Írsku „konanie o nútenej likvidácii" („compulsory winding up by the Court"). V prílohe C toho istého nariadenia sa medzi likvidátormi uvedenými v článku 2 písm. b) nachádza, pokiaľ ide o tento členský štát, „provisional liquidator".

6 Pokiaľ ide o určenie súdu, ktorý má právomoc, článok 3 ods. 1 a 2 nariadenia stanovuje:

„1. Právomoc na začatie konkurzných konaní majú súdy členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka. Pri obchodných spoločnostiach a u právnických osôb sa v prípade neprítomnosti dôkazu o opaku za centrum hlavných záujmov považuje miesto, kde majú svoje registrované sídlo.

2. Ak sa centrum hlavných záujmov dlžníka nachádza na území niektorého členského štátu, súdy iného členského štátu majú právomoc začať konkurzné konanie proti tomuto dlžníkovi len vtedy, ak má na území tohto iného členského štátu nejaký podnik [prevádzkareň — *neoficiálny preklad*]. Účinky takéhoto konania sú obmedzené na majetok dlžníka nachádzajúci sa na území tohto členského štátu."

7 Pokiaľ ide o určenie rozhodného práva, článok 4 ods. 1 nariadenia stanovuje:

„Ak v tomto nariadení nie je stanovené inak, konkurzné konania a ich účinky sa riadia právom členského štátu, na území ktorého sa toto konanie začne [začalo — *neoficiálny preklad*]..."

8 Pre uznávanie konkurzných konaní článok 16 ods. 1 nariadenia uvádza:

„Každé súdne rozhodnutie o začatí konkurzného konania vynesené súdom členského štátu, ktorý má právomoc podľa článku 3, sa uznáva vo všetkých ostatných členských štátoch od chvíle, keď nadobudne účinnosť v štáte, v ktorom sa konanie začne [začalo — *neoficiálny preklad*]."

9 Článok 17 ods. 1 nariadenia znie takto:

„Súdne rozhodnutie o začatí konania uvedeného v článku 3 ods. 1 má bez akýchkoľvek ďalších formálnych požiadaviek rovnaké účinky v akomkoľvek inom členskom štáte, ako podľa práva štátu, v ktorom sa konanie začne [začalo — *neoficiálny preklad*]..."

10 V článku 26 nariadenia je však uvedené:

„Každý členský štát môže odmietnuť uznať konkurzné konanie začaté v inom členskom štáte, resp. vymáhať výkon súdneho rozhodnutia vyneseného v súvislosti s takýmto konaním [vykonať rozhodnutie prijaté v takomto konaní — *neoficiálny preklad*], ak by účinky takéhoto uznávania alebo vymáhania boli v zjavnom rozpore s verejnou politikou [verejným poriadkom — *neoficiálny preklad*] tohto štátu, predovšetkým pokiaľ ide o jej [jeho — *neoficiálny preklad*] základné zásady, ústavné práva a slobody jednotlivca."

11 Podľa článku 29 písm. a) nariadenia môže likvidátor v hlavnom konaní podať návrh na začatie vedľajšieho konania.

12 Článok 38 nariadenia stanovuje, že predbežný správca vymenovaný súdom členského štátu, ktorý má právomoc podľa článku 3 ods. 1 rovnakého nariadenia, „je oprávnený požiadať o akékoľvek opatrenia potrebné na zabezpečenie a ochranu majetku dlžníka umiestnených [umiestneného — *neoficiálny preklad*] v inom členskom štáte, na základe práva tohto štátu a po dobu trvajúcu od podania žiadosti o začatie konkurzného konania až do vydania rozhodnutia o začatí tohto konania".

Vnútroštátna právna úprava

13 Článok 212 zákona z roku 1963 o spoločnostiach (Companies Act 1963, ďalej len „Companies Act") zveruje High Court právomoc vykonať likvidáciu akejkoľvek spoločnosti.

14 Článok 215 Companies Act stanovuje, že návrh na likvidáciu spoločnosti podáva na súd spoločnosť alebo jeden alebo viacerí veritelia tejto spoločnosti.

15 Článok 220 Companies Act stanovuje:

„1. Ak pred podaním návrhu na likvidáciu spoločnosti súdom spoločnosť prijala uznesenie o dobrovoľnej likvidácii, likvidácia spoločnosti sa považuje za začatú v deň prijatia uznesenia, a pokiaľ súd na základe dôkazu o podvode alebo omyle nerozhodne inak, všetky úkony uskutočnené v rámci dobrovoľnej likvidácie sa považujú za platné.

2. V každom inom prípade sa likvidácia spoločnosti súdom považuje za začatú v deň podania návrhu na likvidáciu".

16 Článok 226 ods. 1 Companies Act stanovuje, že súd môže kedykoľvek po podaní návrhu na likvidáciu vymenovať predbežného likvidátora. Inak sa vymenovanie likvidátora stanovené v článku 225 toho istého zákona uskutoční pri vydaní uznesenia o likvidácii. Po vymenovaní je „provisional liquidator" podľa článku 229 ods. 1 povinný „prevziať do úschovy alebo pod svoju kontrolu všetok hmotný i nehmotný majetok, ku ktorému má spoločnosť práva alebo sa zdá, že má práva".

Skutkové okolnosti a prejudiciálne otázky

17 Eurofood bol zapísaný do registra v Írsku roku 1997 ako „company limited by shares" (druh obchodnej spoločnosti s obmedzeným ručením spoločníkov) so sídlom v International Financial Services Center v Dubline. Je 100 % dcérskou spoločnosťou Parmalat SpA, spoločnosti založenej podľa talianskeho práva. Jej hlavným predmetom činnosti bolo poskytovanie finančných nástrojov spoločnostiam skupiny Parmalat.

18 Dňa 24. decembra 2003 talianske ministerstvo výrobných činností povolilo podľa zákonného dekrétu č. 347 z 23. decembra 2003 o naliehavých opatreniach na priemyselnú reštrukturalizáciu veľkých podnikov v úpadku (GURI č. 298 z 24. decembra 2003, s. 4) konanie o mimoriadnej správe voči Parmalat SpA a vymenovalo pána Bondiho za mimoriadneho správcu tejto spoločnosti.

19 Dňa 27. januára 2004 Bank of America NA podala na High Court (Írsko) návrh na začatie konania o nútenej likvidácii („compulsory winding up by the Court") proti Eurofood, ako aj návrh na vymenovanie predbežného likvidátora. Tento návrh bol založený na tvrdení, že Eurofood je v úpadku.

20 V rovnaký deň High Court na základe tohto návrhu vymenoval pána Farrella za predbežného likvidátora („provisional liquidator"), čím mu zveril oprávnenie zhabať akýkoľvek majetok tejto spoločnosti, spravovať jej záležitosti, zriadiť bankový účet v mene uvedenej spoločnosti a zaobstarať služby právneho zástupcu.

21 Dňa 9. februára 2004 talianske ministerstvo výrobných činností povolilo konanie o mimoriadnej správe voči Eurofood a vymenovalo pána Bondiho za mimoriadneho správcu.

22 Dňa 10. februára 2004 bol na Tribunale civile e penale di Parma (Taliansko) podaný návrh na určenie, že Eurofood je v úpadku. Pojednávanie bolo vytýčené na 17. februára 2004, o čom bol pán Farrell informovaný 13. februára. Dňa 20. februára 2004 uvedený súd rozhodol, že má medzinárodnú právomoc na určenie, že Eurofood je v úpadku, keďže usúdil, že centrum hlavných záujmov tejto spoločnosti sa nachádza v Taliansku.

23 Rozsudkom z 23. marca 2004 High Court rozhodol, že podľa írskeho práva bolo konkurzné konanie proti Eurofood začaté v Írsku v deň podania príslušného návrhu zo strany Bank of America NA, teda 27. januára 2004. Keďže usúdil, že centrum hlavných záujmov Eurofood sa nachádza v Írsku, High Court rozhodol, že konanie začaté v tomto členskom štáte je hlavným konaním. Rovnako usúdil, že okolnosti

priebehu konania na Tribunale civile e penale di Parma sú spôsobilým dôvodom na to, aby írske súdy podľa článku 26 nariadenia odmietli uznať rozhodnutie tohto súdu. Keďže konštatoval úpadok Eurofood, High Court nariadil likvidáciu tejto spoločnosti a vymenoval pána Farrella za likvidátora.

24 Keďže pán Bondi podal proti tomuto rozsudku odvolanie, Supreme Court považoval za nevyhnutné pred vlastným rozhodnutím vo veci, ktorá mu bola predložená, prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. V prípade, ak je na príslušný súd v Írsku podaný návrh na likvidáciu (‚winding up') spoločnosti v úpadku a tento súd vydá uznesenie, v ktorom odloží rozhodnutie o vydaní uznesenia o likvidácii, vymenuje predbežného likvidátora (‚provisional liquidator') s oprávnením zhabať majetok spoločnosti, spravovať jej záležitosti, zriadiť jej bankový účet a zvoliť právneho zástupcu, a to všetko s právnym účinkom zbavenia štatutárneho orgánu spoločnosti práva konať v jej mene, predstavuje toto uznesenie v spojení s podaním uvedeného návrhu rozhodnutie, ktorým sa začína konkurzné konanie (‚insolvency proceedings') na účely článku 16 vykladaného so zreteľom na články 1 a 2 nariadenia...?

2. Ak je odpoveď na prvú otázku záporná, predstavuje podanie návrhu na nútenú likvidáciu (‚compulsory winding up') spoločnosti súdom na High Court v Írsku začatie konkurzného konania (‚insolvency proceedings') na účely uvedeného nariadenia na základe toho, že írska právna úprava (článok 220 ods. 2 Companies Act) považuje likvidáciu spoločnosti za začatú v deň podania návrhu?

3. Má článok 3 uvedeného nariadenia v spojení s článkom 16 ten účinok, že súd v inom členskom štáte ako štát, kde sa nachádza registrované sídlo spoločnosti, alebo ako štát, kde spoločnosť pravidelne spravuje svoje záujmy spôsobom zistiteľným tretími osobami, na ktorom však bolo konkurzné konanie začaté ako prvé, má právomoc na začatie hlavného konkurzného konania?

4. V prípade, ak

a) registrované sídla materskej spoločnosti a jej dcérskej spoločnosti sa nachádzajú v dvoch rôznych členských štátoch;

b) dcérska spoločnosť pravidelne spravuje svoje záujmy spôsobom zistiteľným tretími osobami a pri plnom a stálom dodržaní svojej vlastnej identity v členskom štáte, kde sa nachádza jej registrované sídlo, a

c) vzhľadom na kapitálovú účasť a oprávnenie vymenovať štatutárny orgán má materská spoločnosť postavenie ovládajúcej osoby a aj v skutočnosti vykonáva kontrolu nad dcérskou spoločnosťou,

sú pri určení ‚centra hlavných záujmov' rozhodujúce okolnosti uvedené v bode b) alebo naopak tie, ktoré sú uvedené v bode c)?

5. V prípade, ak je zjavne v rozpore s verejným poriadkom členského štátu povoliť, aby súdne alebo správne rozhodnutie malo právne účinky vo vzťahu k osobám alebo orgánom, ktorých práva na spravodlivý proces a na spravodlivé prejednanie veci boli porušené vydaním takého rozhodnutia, je tento členský štát povinný v zmysle článku 17 uvedeného nariadenia uznať rozhodnutie súdov iného členského štátu znamenajúce začatie konkurzného konania voči spoločnosti v situácii, keď súd prvého členského štátu dospel k záveru, že predmetné rozhodnutie bolo vydané v rozpore s uvedenými zásadami, a najmä, keď navrhovateľ v druhom členskom štáte odmietol, napriek žiadosti a v rozpore s uznesením súdu druhého členského štátu, poskytnúť predbežnému likvidátorovi (‚provisional liquidator') spoločnosti, ktorý bol riadne vymenovaný v súlade s právom prvého členského štátu, všetky kópie zásadných dokumentov tvoriacich základ návrhu?"

25 Uznesením predsedu Súdneho dvora z 15. septembra 2004 bola zamietnutá žiadosť Supreme Court, aby konanie o prejednávanej veci prebehlo v skrátenom konaní upravenom v článku 104a prvom odseku rokovacieho poriadku.

O prejudiciálnych otázkach

O štvrtej otázke

26 Svojou štvrtou otázkou, ktorú treba preskúmať ako prvú v poradí, keďže sa vo všeobecnosti zaoberá systémom určovania právomoci súdov členských štátov, ktorý zaviedlo nariadenie, sa vnútroštátny súd pýta, aký je v prípade materskej spoločnosti a jej dcérskej spoločnosti, ktoré majú svoje registrované sídla v dvoch rôznych členských štátoch, rozhodujúci faktor na určenie centra hlavných záujmov dcérskej spoločnosti.

27 Vnútroštátny súd sa spytuje, ako sa má uskutočniť vyváženie medzi skutočnosťou, že dcérska spoločnosť pravidelne spravuje svoje záujmy spôsobom zistiteľným tretími osobami a pri dodržaní svojej vlastnej identity obchodnej spoločnosti v členskom štáte, kde sa nachádza jej registrované sídlo, na jednej strane a skutočnosťou, že materská spoločnosť je vzhľadom na svoju kapitálovú účasť a oprávnenie vymenovať vedenie dcérskej spoločnosti schopná kontrolovať jej politiku na druhej strane.

28 Článok 3 nariadenia stanovuje dva typy konaní. Konkurzné konanie začaté podľa odseku 1 tohto článku príslušným súdom členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka, pomenované „hlavné konanie", má univerzálne účinky, keďže sa uplatní na majetok dlžníka nachádzajúci sa v ktoromkoľvek členskom štáte, kde je nariadenie uplatniteľné. Ak príslušný súd členského štátu, kde má dlžník prevádzkareň, môže podľa odseku 2 uvedeného článku začať neskôr konanie, toto konanie, pomenované „vedľajšie konanie", má účinky, ktoré sa obmedzujú na majetok dlžníka nachádzajúci sa na území tohto posledného štátu.

29 Článok 3 ods. 1 nariadenia spresňuje, že pri obchodných spoločnostiach sa v prípade neprítomnosti dôkazu o opaku za centrum hlavných záujmov považuje miesto, kde majú svoje registrované sídlo.

30 Z toho plynie, že v systéme určovania právomoci súdov členských štátov, ktorý zaviedlo nariadenie, existuje pre každého dlžníka predstavujúceho osobitnú právnu entitu vlastná súdna právomoc.

31 Pojem centrum hlavných záujmov je špecifikum nariadenia. Má teda autonómny význam, a preto ho treba vykladať jednotne a nezávisle od vnútroštátnych právnych úprav.

32 Rozsah tohto pojmu objasňuje odôvodnenie č. 13 nariadenia, ktoré uvádza, že „centrum hlavných záujmov dlžníka by malo zodpovedať miestu, kde dlžník pravidelne spravuje svoje záujmy, a ktoré by teda tretie strany mali dokázať určiť".

33 Z tejto definície vyplýva, že centrum hlavných záujmov treba určiť v závislosti od kritérií, ktoré sú objektívne a zistiteľné tretími osobami. Táto objektívnosť a možnosť zistenia tretími osobami sú nevyhnutné na účely zabezpečenia právnej istoty a predvídateľnosti pri určení súdu, ktorý má právomoc na začatie hlavného konkurzného konania. Táto právna istota a predvídateľnosť majú o to väčší význam, že určenie príslušného súdu v sebe podľa článku 4 ods. 1 nariadenia zahŕňa aj určenie rozhodného práva.

34 Z toho plynie, že pri určovaní centra hlavných záujmov dlžníka možno vyvrátiteľnú domnienku, ktorú zákonodarca Spoločenstva stanovil v prospech sídla tejto spoločnosti, vyvrátiť, iba ak okolnosti, ktoré sú objektívne a zistiteľné tretími osobami, umožňujú preukázať existenciu reálnej situácie, ktorá sa odlišuje od situácie, akú umiestnenie uvedeného sídla má odrážať.

35 Tak by tomu mohlo byť najmä v prípade spoločnosti „poštového priečinka", ktorá nevykonáva žiadnu činnosť na území členského štátu, kde je umiestnené jej sídlo.

36 Naopak, pokiaľ spoločnosť vykonáva svoju činnosť na území členského štátu, kde je umiestnené jej sídlo, na vyvrátenie domnienky stanovenej nariadením nepostačuje samotná skutočnosť, že jej ekonomické rozhodnutia sú alebo môžu byť kontrolované materskou spoločnosťou usadenou v inom členskom štáte.

37 Za týchto okolností je namieste odpovedať na štvrtú otázku tak, že v prípade, ak dlžníkom je dcérska spoločnosť, ktorej registrované sídlo a registrované sídlo jej materskej spoločnosti sú umiestnené v dvoch odlišných členských štátoch, možno domnienku uvedenú v článku 3 ods. 1 druhej vete nariadenia, podľa ktorej je centrum hlavných záujmov tejto dcérskej spoločnosti umiestnené v členskom štáte, kde sa nachádza jej registrované sídlo, vyvrátiť, iba ak okolnosti, ktoré sú objektívne a zistiteľné tretími osobami, umožňujú preukázať existenciu reálnej situácie, ktorá sa odlišuje od situácie, akú umiestnenie uvedeného sídla má odrážať. Tak by tomu mohlo byť najmä v prípade spoločnosti, ktorá nevykonáva žiadnu činnosť na území členského štátu, kde je umiestnené jej sídlo. Naopak, pokiaľ spoločnosť vykonáva svoju činnosť na území členského štátu, kde je umiestnené jej sídlo, na vyvrátenie domnienky stanovenej nariadením nepostačuje skutočnosť, že jej ekonomické rozhodnutia sú alebo môžu byť kontrolované materskou spoločnosťou usadenou v inom členskom štáte.

O tretej otázke

38 Svojou treťou otázkou, ktorú treba preskúmať ako druhú v poradí, keďže sa vo všeobecnosti týka systému uznávania zavedeného nariadením, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa podľa článkov 3 a 16 nariadenia má súd v inom členskom štáte ako štát, kde sa nachádza registrované sídlo spoločnosti, alebo ako štát, kde táto spoločnosť pravidelne spravuje svoje záujmy spôsobom zistiteľným tretími osobami, na ktorom sa však konkurzné konanie začalo ako prvé, považovať za súd, ktorý má

právomoc na začatie hlavného konkurzného konania. Vnútroštátny súd sa tak v podstate pýta, či súd v členskom štáte, v ktorom sa podal návrh na uznanie, môže preskúmavať právomoc na začatie hlavného konkurzného konania uplatnenú súdom v inom členskom štáte.

39 Ako vyplýva z odôvodnenia č. 22 nariadenia, pravidlo prednosti definované v jeho článku 16 ods. 1, ktorý stanovuje, že konkurzné konanie začaté v členskom štáte sa uznáva vo všetkých ostatných členských štátoch od chvíle, keď nadobudne účinnosť v štáte, v ktorom sa konanie začalo, je založené na zásade vzájomnej dôvery.

40 Práve táto vzájomná dôvera umožnila zavedenie záväzného systému právomocí, ktorý sú povinné dodržiavať všetky súdy patriace do pôsobnosti nariadenia, a tomu zodpovedajúce vzdanie sa vnútroštátnych pravidiel o uznávaní a výkone členskými štátmi v prospech zjednodušeného mechanizmu uznávania a výkonu rozhodnutí vydaných v rámci konkurzných konaní [analogicky pozri, pokiaľ ide o Dohovor o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach z 27. septembra 1968 (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32, ďalej len „Bruselský dohovor"), rozsudky z 9. decembra 2003, Gasser, C-116/02, Zb. s. I-14693, bod 72, a z 27. apríla 2004, Turner, C-159/02, Zb. s. I-3565, bod 24].

41 Tejto zásade vzájomnej dôvery je vlastné, že súd členského štátu, na ktorý je podaný návrh na začatie hlavného konkurzného konania, overí svoju právomoc so zreteľom na článok 3 ods. 1 nariadenia, teda preskúma, či sa centrum hlavných záujmov dlžníka nachádza v tomto členskom štáte. V tomto ohľade je namieste zdôrazniť, že také preskúmanie sa musí uskutočniť za dodržania základných procesných záruk, aké si vyžaduje priebeh spravodlivého súdneho konania (pozri bod 66 tohto rozsudku).

42 Naopak, ako spresňuje odôvodnenie č. 22 nariadenia, zásada vzájomnej dôvery vyžaduje, aby súdy iných členských štátov uznávali rozhodnutia o začatí hlavného konkurzného konania bez toho, aby boli oprávnené preskúmavať posúdenie, ktoré o svojej právomoci uskutočnil prvý súd.

43 Ak dotknutý účastník konania usúdi, že centrum hlavných záujmov dlžníka sa nachádza v inom členskom štáte, než v ktorom sa začalo hlavné konkurzné konanie, a preto zamýšľa spochybniť právomoc uplatnenú súdom, ktorý toto konanie začal, prislúcha mu použiť na súde členského štátu, kde sa konanie začalo, opravné prostriedky stanovené vnútroštátnym právom tohto členského štátu proti rozhodnutiu o začatí konania.

44 Na tretiu otázku je teda potrebné odpovedať tak, že článok 16 ods. 1 prvý pododsek nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že hlavné konkurzné konanie začaté súdom členského štátu musia súdy ostatných členských štátov uznať bez toho, aby mohli preskúmavať právomoc súdu členského štátu, v ktorom sa konanie začalo.

O prvej otázke

45 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či rozhodnutie, ktorým súd v členskom štáte konajúci o návrhu na likvidáciu spoločnosti v úpadku vymenuje pred nariadením likvidácie predbežného likvidátora s oprávneniami, ktorých právnym účinkom je zbavenie vedenia spoločnosti práva konať v jej mene,

predstavuje rozhodnutie o začatí konkurzného konania v zmysle článku 16 ods. 1 prvého pododseku nariadenia.

46 Zo znenia článku 1 ods. 1 nariadenia vyplýva, že konkurzné konania, na ktoré sa uplatňuje, musia zodpovedať štyrom charakteristikám. Musí ísť o kolektívne konanie založené na úpadku dlžníka, pri ktorom ide o prinajmenšom čiastočné zbavenie tohto dlžníka dispozičných práv k majetku a vymenovanie likvidátora.

47 Uvedené konania sú vymenované v prílohe A nariadenia a zoznam likvidátorov sa nachádza v jeho prílohe C.

48 Účelom nariadenia nie je zaviesť jednotné konkurzné konanie, ale — ako vyplýva z jeho odôvodnenia č. 2 — zabezpečiť „účinné a efektívne fungovanie cezhraničných konkurzných konaní". Vzhľadom na to stanovuje pravidlá, ktoré majú za cieľ, ako je uvedené v jeho odôvodnení č. 3, „koordináciu opatrení potrebných vo vzťahu k majetku platobne neschopného dlžníka".

49 Článok 16 ods. 1 prvý pododsek nariadenia tým, že vyžaduje, aby každé súdne rozhodnutie o začatí hlavného konkurzného konania vydané súdom členského štátu, ktorý má vo veci právomoc, bolo uznané vo všetkých ostatných členských štátoch od chvíle, keď nadobudne účinnosť v štáte, kde bolo vydané, stanovuje pravidlo prednosti založené na kritériu časovej postupnosti v prospech rozhodnutia, ktoré bolo vydané ako prvé. Ako vysvetľuje odôvodnenie č. 22 uvedeného nariadenia, „rozhodnutie prvého súdu, ktorý konanie začal, by sa malo uznávať vo všetkých ostatných členských štátoch bez toho, aby tieto členské štáty mali právo rozhodnutie tohto súdu preskúmať".

50 Nariadenie však nedefinuje s dostatočnou presnosťou pojem „rozhodnutie o začatí konkurzného konania".

51 V tomto ohľade treba pripomenúť, že na podmienky a formálne náležitosti vyžadované na začatie konkurzného konania sa vzťahuje vnútroštátne právo a v jednotlivých členských štátoch sú značne odlišné. V určitých členských štátoch sa konanie začína vo veľmi krátkom čase po podaní návrhu, pričom nevyhnutné zisťovania sa uskutočňujú neskoršie. V iných členských štátoch sa musia pred začatím konania uskutočniť niektoré podstatné zistenia, ktoré si môžu vyžadovať pomerne dlhý čas. V určitých vnútroštátnych právnych poriadkoch môže byť konanie „predbežne začaté" niekoľko mesiacov.

52 Ako tvrdí Komisia Európskych spoločenstiev, na účely zabezpečenia účinnosti systému zavedeného nariadením je potrebné, aby sa zásada uznávania stanovená v jeho článku 16 ods. 1 prvom pododseku mohla v priebehu konania uplatniť čo možno najskôr. Mechanizmus, ktorý predpokladá, že možno začať iba jedno hlavné konanie s účinkami vo všetkých členských štátoch, v ktorých je nariadenie uplatniteľné, by mohol byť vážne narušený, ak by sa súdy týchto členských štátov, ktoré súčasne konajú o návrhoch založených na úpadku dlžníka, mohli počas dlhšieho obdobia súbežne domáhať právomoci.

53 Práve s ohľadom na tento cieľ zabezpečiť účinnosť systému zavedeného nariadením je potrebné vykladať pojem „rozhodnutie o začatí konkurzného konania".

54 Za týchto okolností sa za „rozhodnutie o začatí konkurzného konania" v zmysle nariadenia musí považovať nielen rozhodnutie formálne označené ako rozhodnutie o začatí konania právnou úpravou členského štátu, ktorou je viazaný súd, ktorý ho vydal, ale aj rozhodnutie vydané v dôsledku návrhu na začatie konania uvedeného v prílohe A nariadenia založeného na úpadku dlžníka, pokiaľ v tomto rozhodnutí ide o zbavenie dlžníka dispozičných práv k majetku a vymenovanie likvidátora uvedeného v prílohe C tohto nariadenia. Také zbavenie dispozičných práv k majetku znamená, že dlžník stráca oprávnenie spravovať svoj majetok. V takom prípade totiž nastali dva dôsledky charakteristické pre konkurzné konanie, a to vymenovanie likvidátora uvedeného v prílohe C a zbavenie dlžníka dispozičných práv k majetku, a tak sú naplnené všetky prvky, ktoré tvoria definíciu takého konania uvedenú v článku 1 ods. 1 nariadenia.

55 V rozpore s tým, čo tvrdí pán Bondi a talianska vláda, tento výklad nemožno vyvrátiť skutočnosťou, že likvidátor uvedený v prílohe C nariadenia môže byť vymenovaný ako predbežný likvidátor.

56 Tak pán Bondi, ako aj talianska vláda uznávajú, že vo veci samej sa „provisional liquidator", ktorého vymenoval High Court rozhodnutím z 27. januára 2004, nachádza medzi likvidátormi uvedenými v prílohe C nariadenia, pokiaľ ide o Írsko. Poznamenávajú však, že ide o predbežného likvidátora a nariadenie obsahuje osobitné ustanovenie, ktoré je uplatniteľné v takom prípade. Ako totiž pripomínajú, článok 38 uvedeného nariadenia oprávňuje predbežného správcu, ktorý je v jeho odôvodnení č. 16 definovaný ako likvidátor „vymenovaný pred začatím hlavného konania", podávať návrhy na opatrenia potrebné na zabezpečenie majetku dlžníka umiestneného v inom členskom štáte po dobu trvajúcu od podania návrhu na začatie konkurzného konania až do vydania rozhodnutia o začatí tohto konania. Pán Bondi a talianska vláda z toho vyvodzujú, že vymenovanie predbežného likvidátora nemôže začať hlavné konkurzné konanie.

57 V tomto ohľade treba uviesť, že článok 38 nariadenia sa musí vykladať v spojení s jeho článkom 29, podľa ktorého likvidátor v hlavnom konkurznom konaní má právo podať návrh na začatie vedľajšieho konania v inom členskom štáte. Uvedený článok 38 sa teda týka situácie, v ktorej sa na príslušnom súde v členskom štáte začalo hlavné konkurzné konanie, pričom tento súd síce vymenoval osobu alebo orgán, aby predbežne dozeral na majetok dlžníka, ale ešte nenariadil, aby bol tento dlžník zbavený dispozičných práv k majetku, alebo nevymenoval likvidátora uvedeného v prílohe C nariadenia. V tomto prípade síce predmetná osoba alebo orgán nie sú oprávnení začať vedľajšie konkurzné konanie v inom členskom štáte, ale môže navrhovať, aby sa prijali opatrenia potrebné na zabezpečenie majetku dlžníka nachádzajúceho sa v tomto členskom štáte. Tak tomu však nie je vo veci samej, v ktorej High Court vymenoval „provisional liquidator" uvedeného v prílohe C nariadenia a nariadil zbavenie dlžníka dispozičných práv k majetku.

58 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba odpovedať na prvú otázku tak, že článok 16 ods. 1 prvý pododsek nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že rozhodnutie vydané súdom členského štátu, ktorý koná na základe návrhu na začatie konania uvedeného v prílohe A rovnakého nariadenia založeného na úpadku dlžníka, predstavuje rozhodnutie o začatí konkurzného konania v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ v tomto rozhodnutí ide o zbavenie dlžníka dispozičných práv k majetku a vymenovanie likvidátora uvedeného v prílohe C uvedeného nariadenia. Toto zbavenie dispozičných práv k majetku znamená, že dlžník stráca oprávnenie spravovať svoj majetok.

O druhej otázke

59 Vzhľadom na odpoveď danú na prvú otázku nie je opodstatnené odpovedať na druhú otázku.

O piatej otázke

60 Svojou piatou otázkou sa vnútroštátny sud v podstate pýta, či je členský štát povinný uznať podľa článku 17 nariadenia konkurzné konanie začaté v inom členskom štáte, pokiaľ rozhodnutie o začatí tohto konania bolo vydané v rozpore s procesnými podmienkami, ktoré v prvom štáte chránia požiadavky jeho verejného poriadku.

61 Aj keď odôvodnenie č. 22 nariadenia vyvodzuje zo zásady vzájomnej dôvery, že „dôvody neuznávania by sa... mali obmedziť na nevyhnutné minimum", jeho článok 26 stanovuje, že členský štát môže odmietnuť uznať konkurzné konanie začaté v inom členskom štáte, ak by účinky takéhoto uznávania boli v zjavnom rozpore s verejným poriadkom tohto štátu, predovšetkým pokiaľ ide o jeho základné zásady, ústavné práva a slobody jednotlivca.

62 V kontexte Bruselského dohovoru Súdny dvor rozhodol, že k využitiu klauzuly o verejnom poriadku nachádzajúcej sa v článku 27 bode 1 tohto dohovoru má dôjsť iba vo výnimočných prípadoch, keďže predstavuje prekážku dosiahnutia jedného z jeho základných cieľov, a to uľahčenia voľného pohybu rozsudkov (rozsudok z 28. marca 2000, Krombach, C-7/98, Zb. s. I-1935, body 19 a 21).

63 Po konštatovaní vlastnej právomoci na preskúmanie medzí, v rámci ktorých môže súd zmluvného štátu využiť túto klauzulu o verejnom poriadku na neuznanie rozhodnutia súdu iného zmluvného štátu, Súdny dvor v rámci Bruselského dohovoru rozhodol, že využitie uvedenej klauzuly je mysliteľné iba za predpokladu,

že uznanie alebo výkon rozhodnutia vydaného v inom zmluvnom štáte by neprípustne poškodilo právny poriadok štátu, kde sa uznanie alebo výkon navrhuje, keďže by bolo na ujmu základnej zásady. Ujma by mala predstavovať zjavné porušenie právneho pravidla, ktoré sa považuje za podstatné v právnom poriadku štátu, kde sa uznanie alebo výkon navrhuje, alebo práva, ktoré sa v tomto právnom poriadku uznáva ako základné (rozsudok Krombach, už citovaný, body 23 a 37).

64 Túto judikatúru možno preniesť na výklad článku 26 nariadenia.

65 Pokiaľ ide o oblasť procesného práva, treba pripomenúť, že Súdny dvor výslovne uznal všeobecnú zásadu práva Spoločenstva, podľa ktorej má každý právo na spravodlivé súdne konanie (rozsudky zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, body 20 a 21; z 11. januára 2000, Holandsko a Van der Wal/Komisia, C-174/98 P a C-189/98 P, Zb. s. I-1, bod 17, ako aj Krombach, už citovaný, bod 26). Táto zásada sa inšpiruje základnými právami tvoriacimi neoddeliteľnú súčasť všeobecných zásad práva Spoločenstva, ktorých dodržiavanie Súdny dvor zabezpečuje, pričom podnety získava z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, ako aj z usmernení, ktoré poskytuje najmä Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaný v Ríme 4. novembra 1950.

66 Konkrétnejšie, pokiaľ ide o právo na oboznámenie so spisovým materiálom a všeobecnejšie právo byť vypočutý, na ktoré odkazuje piata otázka položená vnútroštátnym súdom, treba uviesť, že v organizácii a priebehu spravodlivého súdneho konania zastávajú popredné miesto. V konkurznom konaní má právo veriteľov alebo ich zástupcov zúčastniť sa konania za dodržania zásady rovnosti prostriedkov osobitnú dôležitosť. Aj keď konkrétna úprava práva byť vypočutý sa

môže líšiť v závislosti od naliehavosti, s akou treba rozhodnúť, akékoľvek obmedzenie výkonu tohto práva musí byť riadne odôvodnené a spojené s procesnými zárukami, ktoré zabezpečia, aby osoby dotknuté takým konaním mali účinnú možnosť napadnúť opatrenia, ktoré boli prijaté v naliehavosti.

67 S prihliadnutím na tieto úvahy treba na piatu otázku odpovedať tak, že článok 26 nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že členský štát môže odmietnuť uznať konkurzné konanie začaté v inom členskom štáte, pokiaľ rozhodnutie o začatí konania bolo vydané v zjavnom rozpore so základným právom byť vypočutý, ktoré má osoba dotknutá takým konaním.

68 Je vecou vnútroštátneho súdu, aby v prípade potreby zistil, či vo veci samej tomu tak bolo v priebehu konania na Tribunale civile e penale di Parma. V tomto ohľade treba poznamenať, že vnútroštátny súd sa nesmie obmedziť na prenesenie svojho vlastného chápania ústnosti pojednávaní a základného charakteru, ktorý táto ústnosť má v jeho právnom poriadku, ale musí so zreteľom na všetky okolnosti posúdiť, či „provisional liquidator", ktorého vymenoval High Court, mal dostatočnú možnosť byť vypočutý alebo nie.

O trovách

69 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou

postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **V prípade, ak dlžníkom je dcérska spoločnosť, ktorej registrované sídlo a registrované sídlo jej materskej spoločnosti sú umiestnené v dvoch odlišných členských štátoch, možno domnienku uvedenú v článku 3 ods. 1 druhej vete nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29 mája 2000 o konkurznom konaní, podľa ktorej je centrum hlavných záujmov tejto dcérskej spoločnosti umiestnené v členskom štáte, kde sa nachádza jej registrované sídlo, vyvrátiť, iba ak okolnosti, ktoré sú objektívne a zistiteľné tretími osobami, umožňujú preukázať existenciu reálnej situácie, ktorá sa odlišuje od situácie, akú umiestnenie uvedeného registrovaného sídla má odrážať. Tak by tomu mohlo byť najmä v prípade spoločnosti, ktorá nevykonáva žiadnu činnosť na území členského štátu, kde je umiestnené jej sídlo. Naopak, pokiaľ spoločnosť vykonáva svoju činnosť na území členského štátu, kde je umiestnené jej sídlo, na vyvrátenie domnienky stanovenej uvedeným nariadením nepostačuje skutočnosť, že jej ekonomické rozhodnutia sú alebo môžu byť kontrolované materskou spoločnosťou usadenou v inom členskom štáte.**

2. **Článok 16 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1346/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že hlavné konkurzné konanie začaté súdom členského štátu musia súdy ostatných členských štátov uznať bez toho, aby mohli preskúmavať právomoc súdu členského štátu, v ktorom sa konanie začalo.**

3. **Článok 16 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1346/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že rozhodnutie vydané súdom členského štátu, ktorý koná na základe návrhu na začatie konania uvedeného v prílohe A rovnakého nariadenia založeného na úpadku dlžníka, predstavuje rozhodnutie o začatí konkurzného konania v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ v tomto rozhodnutí ide o zbavenie dlžníka dispozičných práv k majetku a vymenovanie likvidátora uvedeného v prílohe C tohto nariadenia. Toto zbavenie dispozičných práv k majetku znamená, že dlžník stráca oprávnenie spravovať svoj majetok.**

4. **Článok 26 nariadenia č. 1346/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že členský štát môže odmietnuť uznať konkurzné konanie začaté v inom členskom štáte, pokiaľ rozhodnutie o začatí konania bolo vydané v zjavnom rozpore so základným právom byť vypočutý, ktoré má osoba dotknutá takým konaním.**

Podpisy